

Стјепан Митров Љубиша је био црногорски писац, приповедач и политичар. Рођен је у месту Паштровићи код Будве (Црна Гора) 1824. године. Иако је рано почео са писањем своја најзначајнија приповедачка дела написао тек у зрелијим годинама. Прву приповетку "Шћепан мали" објавио је 1868. године. Умро је у Бечу 1878. године

"Кањош Мацедоновић" је приповетка из збирке приповетки "Приповијести црногорске и приморске". Ова збирка је својеврсна историјска проза која није рађена на основу писаних извора, него на основу усменог предања. Намера писца је била да кроз приповетке опише и сачува неке знамените догађаје његове отаџбине и да опише начин живљења, мишљења и разговора својих земљака, њихове врлине и пороке, те да их преда свом потомству онако како је чуо и упамтио од старијих људи. Поред ове збирке објавио је и "Причања Вука Дојчевића". У овим "причањима" уметнички је стилизовао једну посебну врсту народне усмене прозе: шаљиву причу с досетком, анегдоту која објашњава настанак неких народних пословица. У приповеци Кањош Мацедоновић обрађена најтипичнија епска тема кроз јуначки мегдан у коме храбри и сналажљиви Кањош Мацедоновић побеђује дива Фурлана. Цео епски декор приповетке дат је на један реалистичан начин, при чему се епска легенда и реализам стапају у једно. Кањош Мацедоновић није био ни витез нити професионални мегданџија, него један сасвим обичан човек, са врлинама и манама обичног људског бића. Поред Кањоша у овој приповеци на људске размере сведени су и надмена, кукавичка и лажљива млетачка господа, тадашње прилике и нарави у Паштровићима, као и горостас Фурлан. Посебну одлику ове приповетке чини хумор којим се одржава равнотежа између легенде и стварности, њиме се оно што је легендарно спушта на ниво обичног, свакодневног, а обично се уздиже до легенде. Лепота приповетке јесте управо у том споју легендарног и свакодневног, епике и стварног живота, националне хероике и хумора.

Кањош Мацедоновић

Кањош Мацедоновић је био обични будвански трговац који је стекао славу и епитет храброг јунака победивши страшног дива Фурлана, тлачитеља Млетака. Његова вера у себе и своје идеале, оштроумност и сналажљивост помогли су му да изађе као победник из крајње непоштене борбе и постане јунак каквог његова земља до тада имала није.

Будвани, Кањошеви земљаци, желели да да имају храброг јунака који ће се супротстављати неправди и борити за њихове интересе. Нису га имали, па су изабрали Кањоша да он буде њихов заштитник. Послали су га венецијанском дужду с надом да ће он убити Фурлана, ту огромну и злу талијанску аждају и од дужда издејствовати да се раније постигнута погодба збиља поштује. Кањош није био ни витез, ни професионални борац. Није би ни јак ни крупан човек који би својом снагом и јуначком вештином савладао и најснажнијег непријатеља. Био је обичан човек који тргује робом, ситан и неугледан. Његов мален раст и физичка неразвијеност нису уливали поверење млетачкој господи. Нису веровали да ће Кањош успети да победи опасног горостаса и подругљиво су посматрали његове неспретне покушаје да се извуче из те неправедне борбе. Били су баш онакви какви и јесу, лажљиви, лицемерни, надмени, обичне кукавице које другог пуштају да се бори за њихове интересе. Али Кањош их је својим поступком потпуно поразио. Иако је Фурлан био много крупнији и много снажнији од малог трговца, није био паметнији и сналажљивији. Својом лукавошћу, окретношћу и оштроумношћу Кањош је успео да савлада Фурлана и постане јунак у очима свију оних који су његову борбу гледали.

Кањош Мецедоновић је био човек способан да на најбољи начин истакне особине које га красе, своју памет, мудрост, оштроумност, храброст и племенитости и тако сакрије своје недостатке, мален раст и физичку неразвијеност. Победивши страшног горостаса Фурлана порасто је у очима свију, и Млетака и Будвана. Његова правичност и искрено родољубље, вера у себе и своје идеале, јака воља и спремност да се супротстави много јачем од себе и на крају га победи створили су од њега националног хероја, легенду Паштровића и целе Будве.

Кањош Мацедоновић и његова борба

Ако желиш да победиш у борби коју водиш, није довољна физичка снага коју имаш. Мораш да имаш и веру у себе, своје идеале, јаку вољу, одлучност и снажан дух, све оно што је имао Кањош Мацедоновић, легендарни будвански јунак из приповетке “Кањош Мацедоновић” који се борио са горостасним непријатељем венецијанског дужда како би побољшао положај својих Паштровића.

У овој приповеци кроз лик Кањоша и његову јуначку борбу са страшним дивом из које је Кањош, уз доста среће, изашао као победник епска легенда и реализам стопили су се у једно. Кањош је описан као неидеализовани херој трагикомичне појаве, који за разлику од снажних и непобедивих јунака из српских епских песама, има особине обичног људског бића. Он је био племенит и храбар човек, који је много волео своје народ и место у коме живи. Вођен својом правичношћу и искреном родољубивошћу протествовао је у име свог народа због непоштовања договореног споразума и храбро се супротставио човеку огромне снаге, иако није био ни витез ни професионални мегданџија, него један сасвим обичан паштровски трговац, са врлинама и манама обичног човека. С једне стране је био мален растом и неугледна лика, врло осјетљив и лаковеран, али с друге стране истовремено и храбар и нуштрашив човек, оштроуман и врло сналажљив. У њему су се истовремено преплетале и слабост и снага. Својом неугледним стасом он није уливао поверење надменој и лажљивој млетачкој господи, али је ипак, и поред физичке

неразвијеност и ситне грађе успео да својом окретношћу и сналажљивошћу савлада опасног горостаса и постане прави јунак у очима свију који су гледали ту неправедну борбу.

Храбри и паметни Кањош је победивши много јачег непријатеље показао да паметан човек снажног духа, са идеалима и вером у себе може да својом вештином и мудрошћу надокнади све своје физичке недостатке. Храброст, племенитост и родољубивост обичног човека који је спреман да крене у безпоштедну борбу за права свог народа, стварају од њега националног хероја који се са обичног, свакодневног нивоа уздиже до легенде. Кањош је победио у својој борби и постао национални херој својих Паштровића и целе Будве.

КАЊОШ МАЦЕДОНОВИЋ - *Стјепан Митров Љубиша*

Књижевна врста: Приповетка

Књижевни род: Епика

Тема: Борба између ситног будванског трговца Кањоша Мацедоновича и страшног горостаса Фурлана у којој победу односи паметнији и сналажљивији трговац.

Место и време радње: Венеција, Дуждова палата, у петнаестом веку

Главни ликови: Кањош, Фурлан

"Тајна слободе почива у храбрости." – *Перикле*